

กรรม : อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่สะท้อนความเชื่อในสังคมไทย

เอกพล ดวงศรี

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail : eakkapon_3@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาไทยที่สะท้อนมนทัศน์ของคำว่า “กรรม” และศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับกรรมที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน โดยเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์พันทิพดอตคอม และคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์สะท้อนมนทัศน์เกี่ยวกับกรรมในภาษาไทยทั้งสิ้น 8 มโนอุปลักษณ์มนทัศน์เหล่านี้สอดคล้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ว่ากรรมเป็นสิ่งที่มิอยู่จริง มนุษย์ผู้กระทำความกรรมต้องรับผลของกรรมที่ก่อไว้ แต่มโนทัศน์เหล่านี้แตกต่างจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษามีมุมมองเรื่องความหมายของกรรมคลาดเคลื่อนไปและใช้ในความหมายด้านลบ นอกจากนี้มนทัศน์เหล่านี้มีลักษณะร่วมกันซึ่งสะท้อนมุมมองของผู้ใช้ภาษาไทยที่มีต่อกรรม 4 ลักษณะ คือ กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่พึงปรารถนา กรรมเป็นสิ่งที่มิอยู่จริงและมนุษย์จะได้รับผลของการกระทำนั้นอย่างแน่นอน กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถต่อต้านได้ เป้าหมายในชีวิตมนุษย์ คือ การหลุดพ้นจากบ่วงกรรมและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

คำสำคัญ : กรรม, อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์, วรรณศาสตร์ปริชาน, สื่ออินเทอร์เน็ต, ภาษากวีวัฒนธรรมไทย

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 10 No.1 (January–June) 2018

“Karma”: Conceptual Metaphors that reflect a belief in Thai society

Ekapon Duangsri

Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

E-mail : eakapon_3@hotmail.com

Abstract

This article aims to examine conceptual metaphors about “Karma” as reflected in metaphorical expressions used by Thai people on the basis of Cognitive Semantics. The data was collected from 2 sources, which were www.pantip.com and Thai National Corpus Program of Department of Linguistic, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. It was found that the metaphorical expressions used by Thai people reflect 8 conceptual metaphors. These concepts are consistent with the Buddhist belief that KARMA is real. Humans must receive retribution. However, these concepts are different than beliefs of Buddhism. Thai people misunderstand the meaning of karma and use a negative meaning. In addition, these conceptual metaphors reflect the views of Thai people in 4 aspects, which are karma is an undesirable thing for all human beings, karma is a true thing which a human being has to receive its result, and karma is something that humans cannot resist. The goal of human life is to wish extricate oneself from destiny (karma) and have a good life.

Keywords: karma, conceptual metaphor, cognitive semantics, internet, language, Thai culture.

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนเรื่องกรรมและให้ความสำคัญกับหลักกรรมว่าเป็นหลักธรรมใหญ่ ประชาชนทั่วไปต่างมีความรู้สึกรู้สึกเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิตของตนเองมาก และมีความคุ้นเคยกับคำว่า “กรรม” มากกว่าหลักธรรมอื่น ทั้งนี้เพราะกรรมได้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ กรรมจึงเป็นหลักธรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม บุคคลจะมีชีวิตที่เจริญขึ้นหรือเสื่อมลง มีทุกข์หรือสุขนั้นเป็นผลมาจากกรรมของตนเองทั้งสิ้นมิใช่การกระทำของผู้อื่น (เชบา อ่อนนาค, 2548)

ความหมายของ “กรรม” ในทางพระพุทธศาสนาปรากฏในพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลายเจตนานั้นเองเราเรียกว่า ‘กรรม’ บุคคลจงใจแล้วจึงกระทำด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ดังนั้นกรรมจึงเกิดจากการกระทำของตัวเราเองมิใช่มีใครมากำหนด การกระทำดีเรียกว่า ‘กุศลกรรม’ การกระทำชั่วเรียกว่า ‘อกุศลกรรม’ ในการกระทำทุกอย่างย่อมมีผลเรียกว่า ‘วิบาก’ ที่บุคคลผู้กระทำจะต้องเป็นผู้รับ”

นอกจากนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “กรรม” ไว้ว่า

“กรรม 1, กรรม- 1 [ก่า, ก่ามะ-] น. (1) การ, การกระทำ, การงาน, กิจ, เช่น พลิกกรรมต่างกรรมต่างวาระ, เป็นการดีก็ได้ ชั่วก็ได้ เช่น กุศลกรรม อกุศลกรรม. (2) การกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบันหรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต เช่น บัณฑิตกรรม ตามทันแล้ว ระวังกรรมจะตามทันนะ. (3) บาป,

เคราะห์, เช่น คนมีกรรม กรรมของฉันแท้ ๆ. (4) ความตายในคำว่า ถึงแก่กรรม.”

เมื่อพูดถึงกรรม เราก็มักจะได้ยินคำพูดที่ติดหูกันมากมาย เช่น บางทีเราพูดว่า “แล้วแต่บุญแต่กรรม” หรือบางคนประสบเคราะห์ร้ายหรืออุบัติเหตุอะไรบางอย่างมาก็บอกว่า “เป็นกรรมของเขา” หรือบางคนหนึ่งไปโม้ของเขามาแล้วถูกจับได้ซึ่งคุก คนอื่นก็มาปอปลอใจว่า “เอ็งก็มาบารักรรมไปเกิดนะ” (พระพรหมคุณาภรณ์, 2551: 48) นอกจากนี้สิ่งที่เราจะนึกถึงเป็นอันดับแรกเมื่อพูดถึงกรรม คือ “เคราะห์กรรม” “วิบากกรรม” ซึ่งเป็นความหมายของกรรมในทางที่ไม่ดี คลาดเคลื่อนไปจากความหมายในทางธรรมหรือความหมายของกรรมที่แท้จริงซึ่งหมายถึงการกระทำทั้งกรรมดี และกรรมชั่ว

ถึงแม้เราจะพอเข้าใจความหมายของกรรมจากนิยามต่าง ๆ แต่คำว่า “กรรม” นั้นเป็นคำที่มีความเป็นนามธรรมสูงไม่สามารถจะอธิบายให้เห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การที่จะอธิบายความหมายของคำว่า “กรรม” นั้นมนุษย์ก็ต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด อธิบายความหมายที่เป็นนามธรรมนั้นให้เป็นรูปธรรม หรือเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นสัมผัสหรือจับต้องได้ เพื่อทำให้เกิดการรับรู้ความหมายร่วมกัน หรือเข้าใจความหมายของกรรมได้ง่ายขึ้นโดยใช้กระบวนการทางปริชานในการทำ ความเข้าใจโน้ตศน์ของสิ่งสองสิ่งที่มาเชื่อมโยงกันผ่านกระบวนการถ่ายทอดโยงความหมายจากแวดวงความหมายต้นทางไปยังแวดวงความหมายปลายทาง นั่นคือ “อุปลักษณ์” ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980)

ผู้วิจัยสังเกตว่าในการดำเนินชีวิตเรามักจะใช้ถ้อยคำต่าง ๆ ที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับกรรม ใน

เว็บไซต์พันทิปดอตคอมซึ่งเป็นเว็บไซต์ยอดนิยมของไทยที่นิยมเขียนและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านกระดานสนทนาที่วุ่นเป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาภาษาคำว่า “กรรม” แล้ว ผู้วิจัยพบว่ารูปภาษาดังกล่าวมีลักษณะของการเปรียบเทียบหรือเป็นอุปลักษณ์ด้วยในเว็บไซต์พันทิปมีผู้ตั้งกระทู้เกี่ยวข้องกับกรรมพบมากถึง 2,000 กว่ากระทู้ และการใช้ถ้อยคำ หรือรูปภาษาของผู้เขียนและผู้ตอบกระทู้มีการใช้อุปลักษณ์ที่น่าสนใจหลากหลายลักษณะ เช่น

(1) “หากการแก้กรรมมันเป็นอะไรแบบนี้ผมว่าไม่ต้องแก้มันหรอกครับ เราเต็มใจที่เผชิญหน้ากับกรรมดีกว่า

(สมาชิก quake_the_rock : 13 ตุลาคม 2557)

(2) “ส่วนตัวเราเชื่อว่าเรื่องกรรมมีจริง เรายังมานั่ง ๆ คิดนี่มันแค่เศษกรรมจากการฆ่าคน ล่ามเชลยนะก่อนหน้านี้เราคงไปทำกรรมมาก่อนแล้วละแค่เศษกรรมยังรู้สึกทรมาน”

(สมาชิก Loogpraew : 17 กุมภาพันธ์ 2558)

(3) “มันเป็นโรคเวรโรคกรรมคะให้คิดเสียว่า มันเป็นเพื่อนเก่าคะ มันมาหาเราก็อเหมือนมาเยือนให้เราต้อนรับด้วยความอบอุ่นไม่ต้องไปรังเกียจรังอนมัน มันมาได้ มันก็ไปได้คะ และ อยู่ไปๆ มันก็หวนกลับมาหาอีกแน่นอน..”

(สมาชิก SSUR : 10 มิถุนายน 2556)

เมื่อพิจารณาถ้อยคำหรือรูปภาษาที่นำมาใช้แล้วจะเห็นว่าเป็นถ้อยคำที่สะท้อนมโนทัศน์บางอย่างที่ผู้ใช้ภาษาใช้ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวและอุปลักษณ์ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนความคิด ความเข้าใจ การกระทำบางอย่างของมนุษย์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าไม่มีผู้ศึกษาอุปลักษณ์กรรมในภาษาไทยเลย มีเพียงปิยภรณ์ อบแพทย์ (2542) ศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับ

ชีวิตในหนังสือธรรมะ ยมลัทธ ภัทรคุปต์ (2543) ศึกษาอุปลักษณ์ความตายในหนังสือธรรมะ วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ (2555) ศึกษากิเลส: การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในภาษาไทยธรรมะ นันทนา วงษ์ไทย (2555) ศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในภาษาไทย และธนพล เอกพจน์ (2557) ศึกษาอุปลักษณ์ความทุกข์ในภาษาไทยเพียงเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับกรรมในภาษาไทยว่า ผู้ใช้ภาษาไทยนิยามหรือมีมโนทัศน์เกี่ยวกับคำว่า “กรรม” อย่างไรและมโนทัศน์นั้นมีถ้อยคำหรือรูปภาษาที่สะท้อนมโนทัศน์อะไรบ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทราบถึงมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อคำว่า “กรรม” นอกจากนี้อาจจะสะท้อนมุมมองบางประการเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาไทยที่สะท้อนมโนทัศน์ของคำว่า “กรรม”
2. เพื่อศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับกรรมที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมและจำแนกถ้อยคำอุปลักษณ์กรรมจากข้อความต่างๆ ตามนิยามอุปลักษณ์ซึ่งหมายถึง ข้อความหรือรูปภาษาที่แสดงการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ต่างวงความหมายกันซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ปรากฏคำแสดงการเปรียบเทียบก็ได้ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC) และสื่ออินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์พันทิปดอตคอม (www.pantip.com) ซึ่งถือว่าเป็นกระดานสนทนาขนาดใหญ่และเป็นเว็บไซต์ยอดนิยมของคนไทยจากการจัดอันดับเว็บไซต์ยอดนิยมในประเทศไทย

1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมรูปภาพจากชื่อกระดานสนทนา เนื้อหาในกระดานสนทนา และข้อความที่ผู้ร่วมตอบในกระดานสนทนานั้นตอบเป็นภาษาไทยเท่านั้น โดยเลือกเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2558

1.3 กระดานสนทนาที่ผู้วิจัยเลือกเก็บต้องปรากฏคำว่า “กรรม” เป็นชื่อเรื่องกระดานสนทนาด้วย

1.4 งานวิจัยนี้ไม่รวมถึงรูปภาพจากหนังสือธรรมะหรือสื่ออื่นที่พระสงฆ์แต่งและใช้ในการเทศนาสั่งสอน สำหรับข้อมูลในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติไม่เก็บข้อมูลที่เป็นพระธรรมเทศนาของพระสงฆ์ และในเว็บไซต์พันทิปไม่เก็บข้อมูลที่เป็นถ้อยคำที่เป็นคำสอนจากหลักธรรม พุทธศาสนสุภาษิต คำแปลจากพระไตรปิฎก เก็บเฉพาะถ้อยคำของผู้ใช้ภาษาที่เป็นประชาชนทั่วไปเท่านั้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ตามแนวคิดการศึกษาอุปลักษณ์และอรรถศาสตร์ปริชาน

2.2 วิเคราะห์หิมโนทัศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ตามแนวคิดการศึกษาอุปลักษณ์และอรรถศาสตร์ปริชาน

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาอุปลักษณ์

การศึกษาอุปลักษณ์เป็นแนวทางการศึกษาตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานที่นำเสนอโดย

จอร์จ เลคอฟ (George Lakoff) และมาร์ค จอห์นสัน (Mark Johnson) ในหนังสือ Metaphor We Live by (1980) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของเรานั้นใช้อุปลักษณ์หรือการเปรียบเทียบแทบทั้งสิ้น อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงความงามทางภาษาที่ทวีใช้เพื่อทำให้เกิดภาพพจน์หรือความงามทางภาษาเท่านั้น แต่อุปลักษณ์มีอยู่ทั่วไปในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เราใช้สื่อสารกันนั้นยังสะท้อนความคิด ประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษาด้วย และเป็นผลผลิตจากมโนทัศน์ที่เกิดจากความเข้าใจและการมองโลกของมนุษย์ โดยนำสิ่งที่เป็นามธรรม ไกลตัวหรือไม่คุ้นเคย ไม่มีประสบการณ์ชัดเจนมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็รูปธรรมที่สามารถมองเห็นสัมผัสหรือใกล้ตัวมากกว่า เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson) จำแนกอุปลักษณ์เป็น 2 ระดับคือ

- 1) อุปลักษณ์ในระดับถ้อยคำ เรียกว่า “ถ้อยคำอุปลักษณ์”

(metaphorical expressions) หมายถึง ถ้อยคำที่เป็นการเปรียบเทียบซึ่งผู้ใช้ภาษาใช้สื่อสารกันทั่วไปในชีวิตประจำวัน

- 2) อุปลักษณ์ในระดับมโนทัศน์ หรือ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

เรียกว่า “มโนอุปลักษณ์” (conceptual metaphor) หมายถึง ความคิดที่มีลักษณะของการเปรียบเทียบในระบบการรับรู้หรือระบบปริชานของผู้ใช้ภาษา

ดังนั้น ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เราใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันจึงเป็หลักฐานสำคัญที่สะท้อนระบบวิธีคิดหรือมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา (รัชนิยา กลิ่นน้ำหอมและณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2551: 139)

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีโนทัศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ว่า ARGUMENT IS WAR ดังปรากฏในคำกริยาที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษเลือกใช้เมื่อกล่าวถึงการโต้แย้ง (Argument) ดังนี้

- a. Your claims are *indefensible*.
- b. He *attacked every weak point* in my argument.
- c. His criticisms were *right on target*.
- d. I *demolished* his argument

(Lakoff & Johnson, 1980)

ตัวอย่างข้างต้น (a.) - (d.) เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นโนอุปลักษณ์ว่า [ARGUMENT IS WAR] การนำคำศัพท์ indefensible, attacked every weak point, right on target และ demolished ซึ่งเดิมอยู่ในวงความหมายของสงคราม (WAR) มาใช้ในการกล่าวถึงการโต้แย้ง (ARGUMENT) นั้นแสดงให้เห็นว่า WAR มีลักษณะหรือคุณสมบัติบางประการที่สอดคล้องกับ ARGUMENT ในมุมมองของผู้พูดภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์จากการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์กรรมและโนทัศน์ที่สะท้อนจากแบบเปรียบเทียบ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์มุมมองที่ผู้ใช้ภาษาไทยมีต่อกรรมตามลำดับ ดังนี้

1. ถ้อยคำอุปลักษณ์และอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ของคำว่า “กรรม”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเว็บไซต์พันทิพ ดอตคอมและคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผู้วิจัยพบถ้อยคำอุปลักษณ์จำนวน 87 ถ้อยคำซึ่งสะท้อนโนทัศน์เกี่ยวกับ “กรรม” ทั้งสิ้น 8 โนอุปลักษณ์ ได้แก่ [กรรม คือ สิ่งมีชีวิต] [กรรม คือ สิ่งสกปรก] [กรรม คือ หนี้] [กรรม คือ โรค] [กรรม คือ ศัตรู] [กรรม คือ วัตถุสิ่งของ] [กรรม คือ พืช] และ [กรรม คือ พลังธรรมชาติ] ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลำดับ	อุปลักษณ์เชิงโนทัศน์หรือโนอุปลักษณ์	จำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์	ถ้อยคำอุปลักษณ์
1	[กรรม คือ มนุษย์]		
	1.1 [กรรม คือ มนุษย์]	13	คู่กรรมคู่เวร กรรมตามทัน ทายาทแห่งกรรม ดูหมิ่นกรรม ส่องกรรม เห็นกรรม เข้าใจกรรม ส่งเสริม จิตกรร ประติมากร ผูกพันต่อกัน มาช้า มาเร็ว
	1.2 [กรรม คือ ผู้มีอำนาจ]	8	ทาสกรรม อำนาจกรรม กรรมกำหนด กลัวกรรม ผู้คุมครอง กรรมลิขิต กรรมบันดาล

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

2	[กรรม คือ สิ่งสกปรก]	3	เศษกรรม ชำระกรรม ล้างกรรม
3	[กรรม คือ หนี้]	7	หนี้กรรม ขดใช้กรรม เจ้ากรรมนายเวร ใช้หนี้กรรม เจ้าหนี้ ทวงหนี้ ทวง
4	[กรรม คือ โรค]	3	ติดกรรม โรคกรรม โรคเวรโรคกรรม
5	[กรรม คือ ศัตรู]	18	เจ้ากรรมนายเวร ขอขมากรรม หักล้าง พิฆิตกรรม สะสางกรรม รู้ทัน กรรม เกมกรรม แพ้กรรม รับมือ ทำทนาย เล่น(งาน) จัดการ ชนะกรรม ควบคุมกรรม รับมือ โจทก์ หนีพ้นกรรม หนีกรรม
ลำดับ	อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ หรือมนอุปลักษณะ	จำนวนถ้อยคำ อุปลักษณะ	ถ้อยคำอุปลักษณะ
6	[กรรม คือ วัตถุสิ่งของ]	20	บ่วงกรรม แก้วกรรม สะเดากรรม วงเวียนกรรม ตัดกรรม ขนวนกรรม สแกนกรรม สมบัติ รับกรรม อ่านกรรม ผูกกรรม กรรมหนัก กรรมเบา กรรมเล็ก กรรมใหญ่ กรรมเก่า กรรมใหม่ วัดกรรม ลดกรรม เกลือ
7	[กรรม คือ พืช]	7	กรรมออกดอกออกผล ผล สุก ดิบ พืชผัก ปลุก ตันไม้
8	[กรรม คือ พลัง ธรรมชาติ]	8	แรงแห่งกรรม ด้านกรรม กระแสกรรม พลังกรรม ลมกรรม แรงกรรม พลังงาน ชลอแรงกรรม
รวม		87	

ตารางแสดงถ้อยคำอุปลักษณะกรรมและอุปลักษณะเชิงมนทัศน์กรรมในภาษาไทย

1.1 มโนอุปลักษณะ [กรรม คือ มนุษย์]

สามารถแบ่งออกเป็น 2

มนทัศน์ย่อย คือ [กรรม คือ มนุษย์] และ [กรรม คือ ผู้มีอำนาจ] ได้แก่

1.1.1 มโนอุปลักษณะ [กรรม คือ มนุษย์]

สะท้อนให้เห็นได้

จากการที่ผู้ใช้ภาษาไทยนำถ้อยคำอุปลักษณะที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมนุษย์ อาทิ ปกิริยา ท่าทาง ของมนุษย์ ความรู้สึก ชีวิตจิตใจ สามารถเคลื่อนไหว ได้มาใช้กับกรรม การเปรียบเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า

กรรมมีธรรมชาติของการมาและการไปที่ไม่แน่นอน ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมนทัศน์นี้ เช่น คู่กรรมคู่เวร กรรมตามทัน ทายาทแห่งกรรม ดูหมิ่นกรรม ส่องกรรม เห็นกรรม เข้าใจกรรม ส่งเสริม เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 เวลาที่ข้าพเจ้าสแกนกรรมก็จะดูว่าเราทำกรรมอะไรไว้บ้างที่ส่งผลให้ชาตินี้เรามีเรื่องมีราว อย่างข้าพเจ้าที่**มองเห็นกรรม**ของตัวเอง เป็นเรื่องที่ชอบทิ้งลูกทิ้งเมียในอดีต

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

ตัวอย่างที่ 2 เคยรู้ลึกว่า "กรรมตามทัน"

เรามั้ยคะ เช่นเรื่องของฉัน กรรมตามทันจริงๆคะ เคยทำงานเป็นหัวหน้าคนมาก่อนขอบวามาดกับพนักงานใหม่มองเขาเป็นข้าเรา ... -->เวลาผ่านไป เราได้ออกจากงานที่นั่นแล้วมาเข้าที่ใหม่ มาเจอหัวหน้างานนิสัยแบบเราเมื่อก่อนเป๊ะ

(สมาชิกหมายเลข 1013966 : 16 กันยายน 2556)

จากตัวอย่างข้างต้นปรากฏถ้อยคำอุปสรรคที่เปรียบกรรมเป็นมนุษย์ ในตัวอย่างที่ 1 “มองเห็นกรรม” สะท้อนให้เห็นว่ากรรมมีรูปร่าง มีร่างกาย ถ้อยคำอุปสรรคที่พบแสดงให้เห็นว่ากรรมและมนุษย์ ตัวอย่างที่ 2 “กรรมตามทัน” เป็นการใช้กิริยาอาการของมนุษย์มาใช้กับกรรมที่สามารถเคลื่อนที่หรือเดินทางไปยังจุดหมายต่าง ๆ ได้ คำว่า “ตามทัน” “มองเห็น” สะท้อนมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่ากรรมเป็นสิ่งที่รูปร่างหน้าตาเหมือนมนุษย์กรรมสามารถมองเห็นได้ สัมผัสได้ เข้าใจได้ เป็นสิ่งที่มีตัวตนอยู่จริง ซึ่งสามารถแสดงกระบวนการถ้อยความหมายได้ ดังนี้

1.1.2 มโนอุปสรรค [กรรม คือ ผู้มีอำนาจ] ผู้ใช้ภาษาไทยกล่าวเปรียบกรรมว่าเปรียบเสมือนผู้ที่มีอำนาจ ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว เช่น ทาสกรรม อำนาจกรรม

กรรมกำหนด กรรมลิขิต กรรมบันดาล เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 3 เราสร้างความรับผิดชอบให้

เกิดขึ้นกับผู้อื่น เราก็สมควรจะต้องเป็นผู้ได้รับการรับผิดชอบอย่างนั้นเป็นความยุติธรรมทางกรรมครับ เช่น เราว่าลูกหลานคนอื่นว่าพิการในลักษณะการเหยียดหยามว่าร้าย เป็นกรรมไว้ เมื่อมีโอกาสมีลูกจิตของสัตว์ที่มีกรรมเกิดมา จะต้องพิการ ก็จะมาเกิดด้วย ...มันผสมผสานเหมาะสมกันพอดี ด้วย อำนาจกรรม

(สมาชิกนี้หนอ : 19 มกราคม 2557)

ตัวอย่างที่ 4 เรื่องจริงก็คือทำดีแล้วไม่ใช่มีผิดติดตามไปเป็นบอด้การให้หรรอครับ ทำดีแล้วมีกรรมเป็นผู้คุ้มครองต่างหาก และบางที่กรรมก็ไม่ได้คุ้มครองอย่างเดียว แต่ยังอาจช่วยส่งเสริมให้สบายขึ้นกว่าเดิมด้วย

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากรรมคือ ผู้มีอำนาจที่สามารถดลบันดาลหรือลิขิตสิ่งต่างๆ ทั้งคอยควบคุม ครอบงำการดำเนินชีวิตของมนุษย์มนุษย์เป็นผู้ตกอยู่ใต้อำนาจของกรรมโดยไม่สามารถขัดขืนหรือต่อต้านกรรมได้ นอกจากนี้ยังยินยอมให้กรรมกระทำสิ่งต่าง ๆ กับมนุษย์ได้สอดคล้องกับคำกล่าวดังที่สมเด็จพระญาณสังวร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า

“อำนาจของกรรมใหญ่ยิ่งที่สุดในโลก ไม่มีอำนาจใดทำลายล้างได้ แม้อำนาจของกรรมดีก็ไม่สามารถทำลายอำนาจของกรรมชั่วและอำนาจของกรรมชั่วก็ไม่อาจทำลายอำนาจของกรรมดี..”

จากคำกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ต้องรับผลในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป ทั้งผลของกุศลกรรม และอกุศลกรรมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และ

ไม่อาจปฏิเสธผลของกรรมได้เลย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบแสดงให้เห็นว่ากรรมและผู้มีอำนาจมีความสัมพันธ์กันทางความหมายซึ่งสามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

1.2 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ สิ่งสกปรก] เนื่องจากผู้ใช้ภาษาไทยมีมุมมองเกี่ยวกับกรรมในด้านลบ คือ มองว่ากรรมในที่นี้ คือ กรรมชั่ว ดังนั้นจึงเปรียบเทียบว่า “กรรม” คือ สิ่งสกปรกที่ต้องขจัดหรือชำระล้างออกไปจากตัว ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ เศษกรรม ชำระกรรม ล้างกรรม เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 5 ผมรบกวนถามนะครับว่า โรคภัยคิดร้ายทำ คิดวิตกกังวล ตื่นกลัวอนาคต กลัวความเปลี่ยนแปลง หรือโรคซึมเศร้าทุกประเภท นั้นเป็นกรรมหรือเศษกรรมจากการผิดศีลข้อไหนหรือไม่ครับ

(สมาชิกหมายเลข 1441818 : 20 พฤษภาคม 2557)

ตัวอย่างที่ 6 เราได้ชำระกรรมแล้ว คือถอนใจจากความทุกข์ยาบได้แล้วจริง ๆ คือมันจะเห็นได้ชัดว่า เขาทำอะไรเราก็ไม่โทษเขาอีกนี่คือหลักของศาสนาพุทธที่แท้จริง

(สมาชิกหมายเลข 1718921 : 22 พฤศจิกายน 2557)

จากตัวอย่างสะท้อนมุมมองของผู้ใช้ภาษาไทยมองว่ากรรม(ชั่ว)เป็นสิ่งสกปรกหรือสิ่ง

ปฏิภูลที่มนุษย์จะต้องกำจัด ชำระล้างหรือทำให้หมดไป เพื่อให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นไปอย่างราบรื่น การที่มีเศษกรรมติดอยู่ทำให้มนุษย์รู้สึกว่สิ่งนี้จะส่งผลต่อชีวิต ร่างกายและจิตใจของมนุษย์ การกำจัดสิ่งสกปรกก็เหมือนการกำจัดอกุศลกรรมให้หมดไปอย่างหมดจดคงเหลือแต่เพียงกุศลกรรม (กรรมดี) ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “วิบากกรรม” หรือผลของการกระทำซึ่งหมายรวมทั้งกรรมดีและกรรมชั่วและเชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถชำระกรรมได้หมด กรรมดีก็ไม่สามารถนำมาชำระล้างกรรมชั่วได้เช่นกัน ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

1.3 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ หนี้] ผู้ใช้ภาษาไทยมีมุมมองว่ากรรม คือ หนี้ที่ติดค้างทั้งที่เป็นสิ่งที่ติดค้างมาตั้งแต่อดีตชาติ และปัจจุบันชาติ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ดังกล่าว เช่น หนี้ ชดใช้กรรม เจ้ากรรมนายเวร ใช้หนี้กรรม เจ้าหนี้ ทวงหนี้ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 7 ถ้ามีเจ้าหนี้ 1000 คน รวม หนี้ 10 ล้าน ไปปฏิบัติกรรมฐาน 3 วัน 7 วัน มาได้มา 1 แสน แล้วเราก็อธิคให้กับเจ้ากรรมนายเวร ทุกภพทุกชาติ กำลังบุญของเราไม่พอที่จะใช้หนี้กรรมโดยรวมได้ แต่ถ้าเราสามารถปฏิบัติให้เห็นภพเห็นชาติ เจอเจ้าหนี้โดยตรง แล้วการปฏิบัติของเรา

ทำให้เจ้าหนี้ยอม โอลิกรรมให้ กรรมนั้นก็จะหลุด
เจ้าหนี้รวมก็จะเหลือ 999 คน ถ้ารอบนี้ไปปฏิบัติ
เจอเจ้าหนี้รวมแล้วยอมให้ 5 คน ก็เป็นเรื่องดี มีแรง
มีกำลังก็ทำไปเท่าที่ได้ ปีนี้เจ้าหนี้ลด ปีหน้าเจ้าหนี้
ก็ต้องยิ่งลด

(สมาชิ ก นื่องปลาตาว : 12 เมษายน 2557)

ตัวอย่างที่ 8 ที่คุณยายป่วย ถ้ามองทาง
กายภาพก็คงอายุสังขารละครับ แต่ถ้ามองจิต
วิญญาณก็มีหลายสาเหตุครับ เช่น ที่คุณบอกว่าคุณ
ยายก็ชอบทำบุญนี่ก็มีส่วนครับ เจ้ากรรมนายเวร
เขามาทวงบุญครับ เหมือนกับการที่เราเป็นหนี้คน
อื่น ถ้าเจ้าหนี้รู้ว่าเราจะไม่มีเงินใช้หนี้เขา เขาจะไม่
มาทวงหนี้กับเราเลย แต่ถ้าวันไหนเราถูกรางวัลที่ 1
ดูครับเขาจะมาเป็นคนแรกเลย

(สมาชิ กหมายเลข 854392 : 10 ตุลาคม 2556)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการใช้ถ้อยคำที่
เกี่ยวกับหนี้มาใช้กับกรรม ผู้ใช้ภาษาไทยมีมุมมองว่า
กรรม คือ หนี้ ตามปกติความหมายของคำว่า “หนี้”
จะหมายถึง เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่อีก
ผู้หนึ่ง หนี้ในมุมมองของผู้ใช้ภาษาไทยที่ใช้เปรียบ
กรรม หมายถึง กรรมชั่ว (บาป) เมื่อมนุษย์ได้กระทำ
บางสิ่งบางอย่างที่เป็นกรรมชั่ว เจ้ากรรมนายเวรที่
เป็นเจ้าหนี้ก็จะมาทวงหนี้ที่ติดค้าง แต่มนุษย์ไม่ได้
ชำระหนี้ด้วยเงิน แต่ต้องชำระหนี้ด้วย “กรรมดี
(บุญ)” โรคภัย ความสูญเสียหรือความตาย ทั้งนี้
สามารถแสดงกระบวนการถ่ายโยงความหมายได้
ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

[เจ้าหนี้]

เจ้าหนี้

การติดค้าง

ที่ติดค้าง

ลูกหนี้

สิ่งที่ใช้ชำระหนี้

วงความหมายปลายทาง

[กรรม]

กรรม/เจ้ากรรมนายเวร

การติดค้างในสิ่งที่ทำได้

ในอดีตหรือรับผลของ

การกระทำ

มนุษย์

กรรม/บุญกุศล

1.4 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ โรค]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ กรรม คือ โรค
มีจำนวนไม่มากพบเพียง 3 ถ้อยคำ ได้แก่ ติดกรรม
โรคกรรม โรคเวรโรคกรรม ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 9 ตอนเรียนเรื่องยีนส์มะเร็ง

อาจารย์ยังบอกเลยว่ามันจะเป็นเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ ถ้ามี
พวกคาซิโนเจนมันก็จะไปเร่งมันอีก บางคนกินชีวิตจิต
มาตลอดชีวิตมันก็ยังเป็น สรุปคือมะเร็งที่เกิดจาก
การเปลี่ยนของยีนส์มะเร็ง มันคือโรคกรรมโรคเวร
อย่างแท้จริง

(สมาชิ ก ยองเจียงใหม่ : 5 ธันวาคม 2557)

ตัวอย่างที่ 10 โรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม

แป็บเดียวรักษาหายครับ ถ้าโรคที่เกิดจากกรรม
รักษาด้วยยามักไม่ได้ผลต้องใช้กุศล แต่ประเด็นคือ
คนที่จะวินิจฉัยโรคกรรมได้?? ก็มักจะถูกมองว่าม
ลายจากความเชื่อที่ต่างกัน

(สมาชิ ก Army_PT : 5 ธันวาคม 2557)

จากตัวอย่างเห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยมองว่า
กรรมเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา คอยรบกวน เป็นสิ่ง
ที่ต้องคอยบำบัด รักษาให้หายขาด เพื่อให้ตนมี
สภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือใช้ชีวิตได้ตามปกติ มโนอุป
ลักษณ์นี้เกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษาไทยประสบปัญหา
ต่าง ๆ ด้านร่างกาย เช่น ป่วยเป็นโรคในทาง

การแพทย์ หรือมีร่างกายไม่สมประกอบหรือทุพพลภาพ เมื่อไม่อาจหาสาเหตุได้ชัดเจนก็มักจะเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า “โรคกรรม” ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากกรรมหรือการกระทำของตนในอดีต เมื่อพบว่าสิ่งที่เป็นอยู่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดหรือดีขึ้นได้ก็มักจะโทษว่าเป็น “โรคเวรโรคกรรม” ทำให้มนุษย์ถูกบังคับให้ต้องยอมรับสภาพหรือผลของกรรมนั้น แม้ว่าอยากจะแก้ไขมากเพียงใดก็ตาม ทั้งนี้ในทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่าโรคกรรม คือ ผลของการกระทำทั้งในอดีตและปัจจุบันดังที่สมเด็จพระญาณสังวร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า “ผลที่เกิดแต่กรรมใด ย่อมตรงกับกรรมที่เป็นเหตุแห่งผลนั้นเสมอ เช่น ความขี้โรคย่อมเกิดแต่ความเบียดเบียน ความขี้โรคเป็นผลอันตรงกับกรรมที่เป็นเหตุคือ ความเบียดเบียน ความเบียดเบียนเป็นการทำให้เกิดความไม่มีความสุข ความขี้โรคก็เป็นความไม่มีความสุข” ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

1.5 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ ศัตรู]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์นี้ เช่น เจ้ากรรมนายเวร หักล้าง พิชิตกรรม สะสางกรรม เกมกรรม แพ้กรรม รับมือ ทำทาย เล่น(งาน) จัดการ ชนะกรรม รับมือ โจทก์ หนีกรรม เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 11 กรรมนั้นแปลงอย่างชอบ

ท้าวทาย ทดสอบเรา เหมือนเช่นที่เราเจอเรื่องเดิมๆ ซ้ำๆ ตราบเท่าที่เราไม่หลงกลกรรม ไม่โศกไปกระทำสิ่งที่จะลดเราลงต่ำอีกครั้ง วันหนึ่งมันจะหยุดและปัญหานี้จะไม่เกิดในชีวิตเราอีกต่อไป

(สมาธิ keep your secret : 18 พฤศจิกายน 2557)

ตัวอย่างที่ 12 ผมอยากให้เจ้ากรรมนาย

เวรมาเล่นผมเต็มที่เลยครับ ไม่มีการปิดปากอุทิศอะไรให้ทั้งนั้น จะได้ชดใช้กรรมเต็มที่เลย ถ้าเป็นไปได้ อยากให้สามัคคีกันมาพร้อมๆ กันทีเดียว จะได้จบ ๆ กันไป

(สมาธิ มงมมใหม่ : 10 มิถุนายน 2557)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่ากรรมเป็นศัตรูที่จะต้องถูกจำกัดออกไปให้พ้นตัวหรือต้องเอาชนะ เพื่อไม่ให้กรรมเข้ามาข้องเกี่ยวหรือส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ผู้ใช้ภาษาไทยมีมุมมองว่าเจ้ากรรมนายเวรเป็นศัตรูที่มนุษย์ต้องรับมือหรือแม้กระทั่งหรือหลีกเลี่ยงออกห่าง เนื่องจากในที่สุดมนุษย์อาจจะไม่สามารถเอาชนะกรรมได้ และต้องรับผลในสิ่งที่กรรมมอบให้อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การที่มนุษย์จะต่อสู้และเอาชนะกรรมได้นั้นต้องอาศัยกรรม(การกระทำ) อีกฝ่ายที่เรียกว่า “กรรมดี” แต่อย่างไรก็ตามในทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่ากรรมดีและกรรมชั่วไม่สามารถทดแทนหรือหักล้างกันได้ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่มนุษย์จะกำจัดศัตรูที่เรียกว่ากรรม(ชั่ว)ออกไปได้ง่ายเพราะต้องกำจัดกิเลสเป็นสิ่งแรก ทั้งนี้สามารถแสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ดังนี้

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

1.6 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ วัตถุ]
สิ่งของ] มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาไทยว่ากรรมคือ วัตถุสิ่งของที่ไม่ต้องการครอบครอง และต้องพยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อสละหรือทำให้สิ่งของนั้นลดปริมาณลงไป หรือทำให้วัตถุสิ่งของนั้นหายไป ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์นี้ เช่น บ่วงกรรม แก้วกรรม ตัดกรรม สแกนกรรม อ่านกรรม ผูกกรรม วัดกรรม เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 13 ถ้าการ แก้กรรม ใน
ความหมายของ จชท. คือ ทำให้กรรมมันหายไป
โดยสิ้นเชิง ตอบได้เลยว่า ไม่ได้ครับ อย่างมากแค่ทำให้
ได้รับผลจากหนักเป็นเบาเท่านั้นครับ

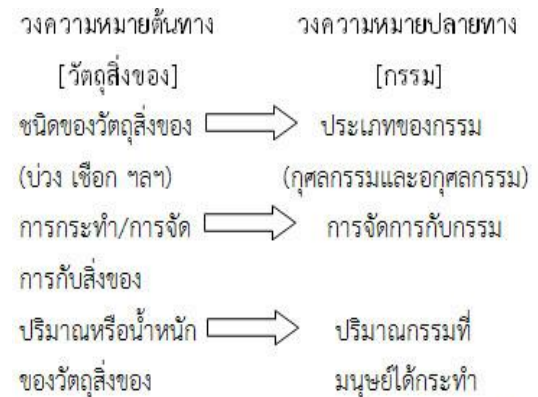
(สมาชิกหมายเลข 732126 : 29 กรกฎาคม 2556)

ตัวอย่างที่ 14 สร้างกรรมดีไว้ก็เปรียบ
เหมือนน้ำ กรรมชั่วคือเกลือ ใส่ น้ำเข้าไปเรื่อยๆ แม้
ความเค็มจะยังคงอยู่ แต่อาจจะไม่ได้รสเค็มเลย เมื่อ
น้ำเยอะกว่าเกลือมากๆ

(สมาชิก iBegin : 30 มีนาคม 2557)

จากตัวอย่างมีการใช้คำว่า “แก้กรรม”
และ “เกลือ” แสดงการเปรียบเทียบกรรมเป็นบ่วง
เชือกที่เป็นเครื่องผูกมัดมนุษย์ไว้ มนุษย์จึงอยากจะทำ
ให้บ่วงพันนาการนี้หลุดออกไป เกลือ
เปรียบเสมือนกรรมชั่ว มนุษย์ต้องการทำให้เกลือ

หมดไปหรือจางลง และจึงเปรียบกรรมอีกชนิดหนึ่ง
คือ กรรมดีว่าเป็นน้ำที่จะช่วยทำให้เกลือมีปริมาณที่
เจือจางไปหรือหมดไป ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้
สะท้อนให้เห็นว่า กรรมเปรียบเสมือนวัตถุสิ่งของ
มนุษย์สามารถสัมผัส มองเห็นลักษณะทางกายภาพ
และปริมาณที่สามารถวัดหรือตวงได้โดยสามารถ
แสดงกระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

จะเห็นได้ว่ากรรมในมุมมองของผู้ใช้
ภาษาไทยในที่นี้ คือ กรรมชั่ว หรืออกุศลกรรม
เท่านั้น ส่วนกรรมดี หรือกุศลกรรมที่พบในถ้อยคำ
อุปลักษณ์แทบจะไม่พบเลย หากพบก็อาจจะ
สะท้อนมุมมองว่ามนุษย์มองว่ากรรม คือ สิ่งของที่มี
ค่าที่ต้องการสะสม คือ ความดี หรือกุศลกรรม นั้น
แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เข้าใจคำว่า “กรรม” นี้ใน
ความหมายด้านลบว่า กรรมเป็นสิ่งที่ต้องการ
มีไว้ครอบครอง

1.7 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ พืช] ผู้ใช้
ภาษาไทยเปรียบเทียบกรรมว่าเป็นพืช การกระทำ
กรรม คือ การปลูกพืช ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อน
มโนอุปลักษณ์นี้ เช่น กรรมออกดอกออกผล ผล
พืชผัก ปลูก ต้นไม้ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 15 กรรมที่ทำต่อตนเองนั้น
เห็นผลง่าย เหมือนปลูกพืชผัก 1 อาทิตย์ 1 เดือน 1
ปีก็เก็บกินได้แล้ว แต่เก็บกินแปบเดียวก็หมดต้อง
ปลูกใหม่เรื่อย ๆ แต่กรรมที่ทำต่อผู้อื่นเหมือนปลูก
ต้นไม้ใหญ่ กว่าผลจะออกให้กินได้ อาจจะ 3 ปี 5 ปี
10 ปี แต่เมื่อผลออกแล้ว เก็บกินได้ยาวนานเหมือน
น้ำที่ไหลไม่ขาดสาย

(สมาชิก เกิดเกิด : 16 มีนาคม 2558)

ตัวอย่างที่ 16 ขาดติดไปแบบเหมารวม
รวดเดียวก็มี ทำแล้วกว่าจะออกดอกออกผลต้อง
เข้าคิวรอไปถึงขาดติดๆไปก็มี การที่กรรมแต่ละ
แบบออกดอกออกผลได้หลายระยะนี้แหละ ทำให้
คนไม่เชื่อกฎแห่งกรรมวิบาก คือต้องให้ทำปุ๊บแล้ว
ได้ผลปั๊บ

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า ผู้ใช้
ภาษาไทยใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่เปรียบเทียบการ
กระทำกรรม คือ การปลูกพืช กรรมหรือวิบากกรรม
คือ ดอกหรือผลของพืชซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองของ
ผู้ใช้ภาษาไทยว่าสิ่งที่เรียกว่ากรรมนั้น คือ สิ่งที่เรา
กระทำทั้งกรรมดี และกรรมชั่ว เมื่อได้กระทำลงไป
แล้วก็ย่อมได้รับผลของการกระทำนั้นมากบ้างน้อย
บ้างขึ้นอยู่กับกระทำ เปรียบเทียบได้กับการที่
มนุษย์ปลูกไม้ดอกก็ได้ดอกไม้ฉันใด ปลูกไม้ผลก็ได้
ผลไม้ฉันนั้นสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในสัง
ยุตตนิกาย สคาถวรรค ที่ว่า

ยาทีสี วปะต พืช ตาทีสี ลภเต ผล
กลยาณการี กลยาณิ ปาปการี จ ปาปก.

บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผล
เช่นนั้น ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว
ย่อมได้รับผลชั่ว การเปรียบเทียบในลักษณะนี้
สอดคล้องกับความเปรียบทางพระพุทธศาสนาว่า

การกระทำกรรม คือ การปลูกพืช ซึ่งสามารถแสดง
กระบวนการถ่ายทอดความหมายได้ ดังนี้

**1.8 มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ พลัง
ธรรมชาติ]** ผู้ใช้ภาษาไทยเปรียบเทียบกรรม คือ
พลังงานธรรมชาติ เนื่องจากพลังงานที่ถูกสะสมไว้มี
ปริมาณมากก็เหมือนกับกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำแล้ว
ซ้ำอีกไม่ว่ากุศลกรรม หรืออกุศลกรรมก็จะสั่งสมจน
ให้ผลกับผู้กระทำเช่นกัน ถ้อยคำที่สะท้อนมโนอุป
ลักษณ์นี้ เช่น แรงแห่งกรรม ด้านกรรม กระแส
กรรม พลังกรรม แรงกรรม พลังงาน ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 17 สิ่งที่เป็นนามก็มีพลังงาน
สะสมอยู่ในจิต โดยพลังงานนี้จะสะสมไว้ด้วยการ
กระทำซึ่งพลังงานนี้จะดึงดูดคนที่มีการใกล้เคียง
กันเข้ามาเสมอ คนที่รับกรรมกับคนที่สร้างกรรมก็
เหมือนการถ่ายเทพลังงานส่งต่อกันไปแหละครับ
อาจจะเรียกว่าแรงกรรม

(สมาชิก เกิดเกิด : 23 ธันวาคม 2557)

ตัวอย่างที่ 18 ชอบทำบุญ ไม่ชอบสวด
มนต์ไหว้พระ ไม่ชอบนั่งสมาธิ ก็จะไม่สามารถ
ด้านทานกระแสกรรมพวกนี้ได้ สังเกตดูผู้ที่มีกรรม
ประเภทนี้จะเป็นคนที่จิตอ่อนและขี้สงสัย ยึดมั่น
ถือมั่นมาก ชอบเก็บกดและชอบอยู่คนเดียว

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

จากตัวอย่างจะเห็นว่ามีการใช้ถ้อยคำอุป
ลักษณะ คือ พลังงาน กระแสกรรม โดยเปรียบเทียบ
เป็นพลังงานบางอย่าง เช่น พลังของธรรมชาติ
ความรุนแรงของธรรมชาติ เป็นต้นซึ่งสะท้อน
มุมมองของผู้ใช้ภาษาไทยต่อกรรมว่า “กรรม” คือ
พลังงานธรรมชาติที่มีแรงดึงดูด ถ่ายเทให้กันได้ จะ
เห็นว่าได้พลังงานเหล่านี้เป็นพลังงานมหาศาลที่
มนุษย์ไม่สามารถต้านทานได้เช่นเดียวกับผลของ
กรรม เมื่อมีปริมาณมากก็จะส่งผลต่อมนุษย์ มนุษย์
ก็ต้องรับผลของกรรมนั้น แม้ยากจะหลีกเลี่ยงหรือ
อยากจะต้านทานกรรมก็ไม่สามารถต้านพลังของ
กรรมซึ่งสามารถแสดงกระบวนการถ่ายโยง
ความหมายได้ ดังนี้

2. มุมมองเรื่องกรรมที่สะท้อนจากการใช้ ถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาไทย

จากการวิเคราะห์หัตถ์โนอุปลักษณ์ทั้ง 8 ชุด
สะท้อนให้เห็นมุมมองที่เด่นชัดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อ
คำว่า “กรรม” หลายประการ ดังต่อไปนี้

2.1 กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่พึง ปรารถนา

จากมโนอุปลักษณ์ต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้
ภาษาไทยเข้าใจความหมายของกรรมด้านลบ
หมายถึง กรรมชั่ว ดังนั้นจึงทำให้ผู้ใช้ภาษาไทยมี

มุมมองต่อกรรมว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่พึง
ปรารถนา มนุษย์จำเป็นต้องกำจัดสิ่งเหล่านี้ให้หมด
ไป เพื่อให้ชีวิตของมนุษย์มีความสุขสะท้อนได้จาก
มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ โรค] [กรรม คือ สิ่ง
สกปรก] [กรรม คือ หนี้] กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่
ควรที่จะมีไว้ครอบครอง ต้องทำทุกวิถีทางที่จะสละ
หรือกำจัดสิ่งเหล่านั้นให้มีปริมาณน้อยลงหรือหมด
ไปสะท้อนได้จากมโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ วัตถุ
สิ่งของ] และกรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรหลีกเลี่ยง ไม่
อยากเผชิญ เพราะเมื่อมนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่
เรียกว่ากรรมก็อาจจะต้องพบกับความสูญเสีย ความ
ทุกข์ ความไม่สบายกายไม่สบายใจสะท้อนได้จาก
มโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ ศัตรู]

2.2 กรรมเป็นสิ่งที่มืออยู่จริงและมนุษย์จะ ได้รับผลของการกระทำนั้นอย่างแน่นอน

การใช้ผู้ใช้ภาษาไทยเปรียบเทียบกรรมซึ่งเป็น
สิ่งที่เป็นามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ว่ากรรมมี
ตัวตนเป็นเช่นไรกับสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์สะท้อนให้
เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีมุมมองต่อกรรมว่าเป็นสิ่งที่ม
ืออยู่จริง มีรูปร่างที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน
เคลื่อนที่ได้ เป็นสิ่งที่มีความแน่นอนสะท้อนได้จาก
มโนอุปลักษณ์[กรรม คือ มนุษย์] นอกจากนี้ยัง
เปรียบเทียบกับวัตถุสิ่งของว่ากรรมมีรูปร่าง ปริมาณ
ลักษณะทางกายภาพสะท้อนได้จาก [กรรม คือวัตถุ
สิ่งของ] การกระทำของมนุษย์เปรียบเสมือนการ
ปลูกพืช มนุษย์จะได้รับผลของการกระทำนั้น
สะท้อนได้จากมโนอุปลักษณ์ [กรรม คือ พืช]

2.3 กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถต่อต้าน ได้

ลักษณะเด่นทางความหมายของกรรม คือ
อำนาจหรือพลังของกรรมในการส่งผลต่อการดำเนิน

ชีวิตของมนุษย์ในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้ใช้ภาษาไทยมองว่ากรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่มนุษย์ไม่สามารถต่อต้านได้ ทำให้ต้องยอมรับผลของกรรมตามที่กรรมกำหนดหรือบันดาล เจ้ากรรมนายเวรเป็นเจ้าแห่งกรรมผู้มีอำนาจ ทั้งนี้การจะรับมือกรรมที่มีพลังมหาศาลนี้ได้ กุศลกรรมจึงเป็นอาวุธสำคัญที่จะทำให้ทุเลาเบาบางลงได้ซึ่งสะท้อนได้จากโมุปลักษณ์ [กรรม คือ ผู้มีอำนาจ] [กรรม คือ ศัตรู] [กรรม คือ พลังธรรมชาติ] อย่างไรก็ตามในทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่าผู้ที่มีอำนาจกำหนดกรรม คือ ตัวผู้กระทำเองไม่ใช่กรรม

2.4 เป้าหมายในชีวิตมนุษย์ คือ การหลุดพ้นจากบ่วงกรรมและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องเผชิญกับการเกิด แก่ เจ็บ และตาย ผู้ใช้ภาษาไทยมองว่ากรรมเป็นผู้กำหนด หรือตกอยู่ใต้อำนาจของกรรมในการกำหนดชีวิตให้เป็นไปในลักษณะต่าง ๆ ทั้งดีหรือร้าย สอดคล้องดังที่ปราณี กุลละวณิช (2527) ได้กล่าวว่า “ความมีชีวิตนั้นถ้าเชื่อว่ดีก็ว่าเป็นบุญ เวลาตายก็ว่าหมดบุญ สิ้นบุญ ถ้าเชื่อว่าความมีชีวิตอยู่นั้นไม่ดีเป็นกรรม เป็นทุกข์” นอกจากนี้ผู้ใช้ภาษาไทยยังเชื่อว่าชีวิตของมนุษย์ตกอยู่ในบ่วงของกรรม วงเวียนวงจรของกรรมที่มีกฎแน่นอนที่เรียกว่า “กฎแห่งกรรม” ดังนั้น มนุษย์จึงกระทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ตนเองหลุดพ้นจากบ่วงกรรม และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสะท้อนได้จากโมุปลักษณ์ [กรรม คือ วัตถุสิ่งของ] ในทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่า มนุษย์เกิดมาเพื่อขอใช้กรรม มนุษย์ต้องประสบกับสิ่งที่เป็กฎที่แน่นอนของชีวิต คือ ความทุกข์ (ทุกข์) ความไม่แน่นอน (อนิจจัง) และความไม่ใช่ตัวตน (อนัตตา) สิ่งเหล่านี้ทำให้มนุษย์เชื่อว่าเป็น

เคราะห์กรรมที่พันนาการชีวิตเอาไว้ พระพุทธศาสนาเชื่อว่าการจะหลุดพ้นจากบ่วงพันนาการนี้ได้ คือ การบรรลุนิพพาน

อภิปรายผล

การศึกษาลักษณะเชิงโนทัศน์ของคำว่า “กรรม” ในภาษาไทยโดยรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์พืทพดอตคอม และคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติซึ่งเป็นบริบทที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์พบว่าโนทัศน์ที่ได้จากการวิจัยสอดคล้องกับความเชื่อในสังคมไทยที่ผู้ใช้ภาษารับรู้ และเข้าใจความหมายของกรรมแคบลงเฉพาะเจาะจงในความหมายที่หมายถึง กรรมชั่วเท่านั้น

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อมโนทัศน์ การรับรู้ การใช้ภาษาของคนในสังคมไทยแล้วจะพบว่า ความเชื่อและมุมมองเรื่องกรรมมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในสังคมอยู่ ถึงแม้ว่ามโนทัศน์ที่สะท้อนจากการใช้ภาษาจะพบว่าความหมายของกรรมคลาดเคลื่อนไปจากหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนานั้นอาจจะเป็นผลมาจากการนำคำว่า “กรรม” ไปใช้ร่วมกับคำอื่น ๆ บ่อยครั้งจึงเกิดการหลอมรวมทั้งคำและความหมาย เช่น “วิบากกรรม” “เคราะห์กรรม” “เคราะห์ซ้ำกรรมชด” “บาปกรรม” เป็นต้น ทำให้ความหมายของกรรมจากเดิมที่หมายถึงทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว มีความหมายแคบลง (Narrowing) และแยกลงไปกลายเป็นสิ่งที่ไม่ดี ความลำบาก หรือความโชคร้าย สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อระบบบริหารของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อการรับรู้และความเข้าใจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชบา อ่อนนาค(2548) ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษายังมีความเชื่อในเรื่องกรรมอยู่มากซึ่งชบากล่าวว่าผู้หญิงมักมีความเชื่อเรื่องกรรมมากกว่าผู้ชาย

สรุปผล

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของคำว่า “กรรม” ในภาษาไทยโดยรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์พันทิปดอทคอม และคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ภาษาไทยใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์กรรมที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ 8 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [กรรม คือ มนุษย์] [กรรม คือ สิ่งสกปรก] [กรรม คือ หนี้] [กรรม คือ โรค] [กรรม คือ ศัตรู] [กรรม คือ วัตถุสิ่งของ] [กรรม คือ พืช] [กรรม คือ พลังธรรมชาติ] มโนอุปลักษณ์เหล่านี้สอดคล้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ว่า คือ กรรมเป็นสิ่งที่มืออยู่จริง มนุษย์ผู้กระทำความกรรมต้องรับผลของกรรมที่ก่อไว้ และมนทัศน์เหล่านี้แตกต่างจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ว่า ผู้ใช้ภาษามีมุมมองเรื่องความหมายของกรรมคลาดเคลื่อนไป และมีความหมายแคบลง หมายถึง กรรมชั่วเท่านั้น นอกจากนี้มโนอุปลักษณ์เหล่านี้มีลักษณะร่วมกันทำให้สะท้อนมุมมองของผู้ใช้ภาษาไทยที่มีต่อกรรม 4 ลักษณะ คือ กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่พึงปรารถนา กรรมเป็นสิ่งที่มืออยู่จริงและมนุษย์จะได้รับผลของการกระทำนั้นอย่างแน่นอน กรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถต่อต้านได้ เป้าหมายในชีวิตมนุษย์ คือ การหลุดพ้นจากบ่วงกรรมและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลา 2 ปี คือ พ.ศ.2556-2558 และจากสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาที่ได้จึงเป็นข้อมูลในขอบเขตและระยะเวลาดังกล่าว หากในอนาคตมีการศึกษารวบรวมและวิจัยอีก ผลการศึกษาอาจสอดคล้องหรือแตกต่างก็ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและวัฒนธรรมในขณะนั้น ประเด็นที่น่าศึกษาต่อยังมีอีกมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการความเชื่อเรื่องกรรมในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาความเชื่อเรื่องกรรมในหนังสือธรรมะเปรียบเทียบกับความเชื่อเรื่องกรรมในสื่ออื่นๆ เป็นต้น

References

- Chiangchavai, S. (2557). The sources of conceptual metaphors about Dharma in Buddhadasa Bhikkhu's Speeches. *Journal of Humanities Naresuan University*. 11 (3), 41-54.
- Kaewjungeat, W. (2555). Human Passion, or /kilèet/: A Study of Conceptual Metaphor in Thai. *Humanities Journal*. 19(2), 24-41.

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

- Klinnamhom, R. and Panpothong, N. (2551). "POLITICS IS A MEDICAL TREATMENT" : a conceptual metaphors reflect from metaphorical expressions used by Thai politicians. **Journal of Thai Language and Literature**. 24(December 2551), 132 -157.
- Kullavanijaya, P. (2527). The word "death" in the current language. **Science of language**. 4(September 2527), 36-41.
- Lakoff, G. and M. Johnson. (1980). **Metaphors We Live By**. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. and M. Johnson. (1980). **Metaphors We Live By**. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Linguistic, Department, Arts, Faculty, University, Chulalongkorn. (2550). **Thai National Corpus**. Search on [20 April 2559] from <http://www.arts.chula.ac.th/~ling/TN> CII.
- Obpat, P. (2542). **Metaphors about life in Dharma books**. M.A. (Thai). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Onnak, C. (2548). **Study of Belief of KAMMA in Buddhism of the high school students: A Case Study on Students of the Chonburi "SUKKHABOT" School in Chonburi Province**. M.A. (Buddhist studies). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Pantip.com. (2558). Search on [20 April 2558] from: <http://pantip.com>.
- PATTARAKUP, Y. (2553). **Death Mataphors in Dharma books**. M.A. (Thai). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phichitphongphao, S. (2553). **Life Metaphor in HOW-TO Books: A Study of the Relation between language and concepts**. M.A. (Thai). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phra Bhramagunabhorn.(2551). **Believe Understand modify KARMA**. Bangkok: Pimsuay Co.,Ltd.
- PhraNyanasamvara, Somdet. (n.d.). **The tremendous power of KARMA**. Bangkok: Liangchiang.
- Wongthai, N. (2552). Conceptual metaphors of death in Thai. **Journal of Language and Culture**. 31(1), 43-64.